

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Ани Димова Златева
за получаване на научна степен “ДОКТОР НА НАУКИТЕ”
в Тракийски университет – Стара Загора
Научна област: Педагогика
Професионално направление 1.2. Педагогика,
Педагогически факултет, Тракийски университет – Стара Загора
С дисертационен труд на тема:
РЕФЛЕКСИВНО (ПРЕ)ОСМИСЛЯНЕ
НА КВАЛИФИКАЦИОННИТЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ
С ПЕДАГОГИЧЕСКИ СПЕЦИАЛИСТИ
(МУЛТИМОДАЛЕН СМИСЛО-ЦЕНТРИРАН МОДЕЛ),
разработена от
доц. д-р София Христова Дерменджиева

Данни за дисертанта - София Христова Дерменджиева е родена на 06.01.1966 г. в гр. Горна Оряховица. През 1989 се дипломира във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Велико Търново, в Педагогически факултет, катедра по Предучилищна педагогика с професионална квалификация „детски учител“.

От 1998 започва работа в Югозападен университет „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград, където заема различни позиции, в които е ангажирана с научноизследователска и административна дейност – проучва и анализира изследователска информация. През 2006 Висшата атестационна комисия (ВАК) присъжда образователна и научна степен „Доктор“ – 05.07.01. Теория на възпитанието и дидактика (Предучилищна педагогика), а от т 2011 г. академична длъжност: „доцент“ в същият университет. Понастоящем позицията която кандидата заема е преподавател в специалностите от професионално направление 1.2. Педагогика.

Данни за дисертацията и автореферата: Дисертационният труд се състои от увод, четири глави, изводи, заключение и библиография. Съдържанието обхваща общо 433 страници (400 страници основен текст, 10 страници с литературни източници и 23 страници приложения) и включва 6 фигури, 9 схеми, 34 таблици и 63 диаграми. Използвани са 301 литературни източника, от които 110 на кирилица, 191 на латиница и 15 нормативни документа и интернет ресурси. Автореферата коректно отразява съдържанието на дисертационния труд.

В Първа глава на дисертационния труд автора представя методологическото си осмисляне на концепцията „учене през целия живот“ като последователно изяснява тематичната проблематика спирайки се първоначално на динамиката на образователните политики и практики, които се отнасят до базовата подготовка на педагогическите специалисти и продължаващата квалификация на учители, позовавайки се на редица национални и европейски нормативни документи и научни публикации. По нататък доц. Дерменджиева се спира на динамични аспекти, касаещи промяната в социалния контекст, в който прилагането на концепцията за „Учение през целия живот“ би било ефективно ако в управлението на професионалната квалификация на учителите се отчита “значимата цел на образованието: да стимулира съзидателната човешка природа чрез дълбоката трансформация на индивидуалното съзнание по посока познание, разбиране, овладяване и междуличностно взаимодействие”. (стр. 74)

Във втора глава са представени перспективите на образователната реформа и смисло-центрирано управление в продължаващата квалификация на педагогическите специалисти чрез изясняването на проекциите, свързани с образователната реформа отнасяща се до професионалната компетентност на учителя и мотивацията за професионално развитие и взаимосвързаност на субектите в продължаващата квалификация. В този контекст автора се фокусира на “влиянето на качеството на първоначалната професионална квалификация на педагогическите специалисти и тяхната готовност за успешно включване в професионалната практика – от една страна, а от друга – анализ на необходимостта от продължаваща квалификация за подкрепа самоефективността в професията и с оглед образователната реформа.” По отношение на проекциите на образователната реформа и професионално развитие на учителя в перспективата на педагогика за много грамотности (multiliteracy) концепциите, теориите и методологиите, които автора представя “се осмислят през призмата на интензивните процеси, съпътстващи обществено-информационните трансформации, от една страна, от друга страна – и на проекциите им в образователните реформи.” (стр. 124) Доц. София Дерменджиева поставя един от големите въпроси за продължаващата квалификация на учителите, чийто отговор вижда в “привеждането ѝ в съответствие с концепциите за мултимодална образователна среда в перспективата на преподаване на мултиграмотност.” (стр. 130)

Предпоставките и съдържателните параметри на концепцията за мултимодално смисло-центрирано управление на продължаващата квалификация на педагогически специалисти авторът отчита като отразяване на “особеностите на националния менталитет, моралните ценности при процеса на формиране на мотивация за въвеждане на иновации в технологиите на преподаване, развиващи уменията за мултимодална грамотност като компонент на професионалната компетентност на педагогическите специалисти.” (стр. 158)

В Трета глава са изложени аспектите и нивата на смисло-центрирания подход за управление на квалификационните взаимодействия с учители в мултимодална образователна среда. Първоначално са изяснени качествата и професионални умения необходими на учителя в продължаващата педагогическа квалификация и как те са представени в различните политики, подходи и стратегии.

В анализа си на оперантите на обучителната технология, базирана на мултимодална образователна среда и насочена към смисло-центрирано управление на взаимодействията с педагогически специалисти, авторът представя аргументацията си в подкрепа на тезата, че мултимодалността, като комуникационен и ситуационен инструмент, определя насочеността на педагогическите сценарии. Тези сценарии следва да включват обширен дискурс, с цел изграждане на мултиграмотност в образователната практика.

Четвърта глава представя експериментално изследване на мултимодално смисло-центрирано взаимодействие в продължаващата квалификация на педагогически специалисти като първоначално са изложени аргументите за прогнозно проучване и мотивация за изследователски търсения в полето на продължаващата квалификация на педагогически специалисти. След това са изложени избраните критерии и показатели за оценка по различните тематични области на изследването. В приложените диаграми ясно се виждат стойностите на отчетените резултати. Авторът подчертава, че използваният в прогнозното проучване инструментариум се причислява към методологията на качествените изследвания, тъй като се основава на фокусирани „наблюдения на опита“ и отчита професионалното поведение на респондентите в реална образователна среда. Уточнено е, че анализиранията наблюдения са проведени в продължение на 16 седмици. В тази глава е представен е и дизайнът на експерименталното изследване – мултимодален

модел за смисло-центрирани взаимодействия в продължаващата педагогическа квалификация като са изложени етапите на експеримента и използваните методи.

Според анализ на актуалното състояние на европейските политики и практики в областта на базовата педагогическа подготовка и продължаващото обучение на учителите, София Дерменджиева заключава, че продължаващото образование изисква спешна вътрешна реконструкция. Този извод е основан на наблюденията за неразвитието и неизползването на потенциала му да подпомага адекватна педагогическа рефлексия и да улесни ефективното професионално развитие на учителите, чрез формиране на нова култура на учене през целия живот. Според автора, организирането на професионалната квалификация на педагогическите специалисти по този начин повишава ефективността ѝ, като насърчава взаимодействието между сегашното и миналото, между знанието и емоциите, между ученето и променените отношения към себе си като учител. Такава промяна насърчава и нови отношения към другите като образователен контекст, както и към смисловата перспектива на образователната реформа.

Научни приноси:

Създаден е мултимодален модел, ориентиран към смисъла и управлението на взаимодействията в продължаващата квалификация на педагогически специалисти. Този модел взема предвид промените в образователните практики както в началната обучителна степен, така и в продължаващата квалификация на педагогически специалисти в контекста на ученето през целия живот. Този мултимодален смислов-центриран модел е операционализиран на два нива: концептуално-технологично и методическо равнище. На концептуално-технологичното ниво, моделът служи като оценностев механизъм и има за цел да подпомогне концептуалното и методологично развитие. На методическото ниво, моделът насърчава личностното развитие на педагогическите специалисти.

Програмата за професионална квалификация на педагогически специалисти е създадена в съответствие с този модел, като се фокусира върху развиването на различни аспекти на педагогическата работа, включително разбирането на контекста, комуникацията, професионалната идентичност и рефлексивността. Целта на тази програма е да насърчи по-доброто разбиране на професионалните компетентности на педагогическите специалисти и

да стимулира тяхното участие в образователни общности, които динамично генерират нови идеи и смисли в образованието.

Публикации: Представените научни публикации надвишават изискуемия минимум за придобиване на научна степен “Доктор на науките” и са свързани с темата на дисертационния труд. Тяхната тематика потвърждава трайния и задълбочен интерес на автора към проблема за квалификационните взаимодействия с педагогически специалисти, мултимодалното обучение и разработването на съвременни обучителни технологии.

Заключение: Представеният за становище дисертационен труд на тема “Рефлексивно (пре)осмисляне на квалификационните взаимодействия с педагогически специалисти (мултимодален смисло-центриран модел)” отговаря на изискванията на Закона за РАСРБ и правилника на Тракийски университет аз изразявам своята положителна оценка.

Предлагам на София Христова Дерменджиева да бъде присъдена научна степен „ДОКТОР НА НАУКИТЕ” в научна област: Педагогика, професионално направление 1.2. Педагогика.

30. 09. 2023 г.

подпис:.....

Гр. Стара Загора

(проф. д-р А. Златева)